

2021-10-07
N2021/02520

Näringsdepartementet

Adressater:
Se bilaga 1

Uppdrag att utveckla arbetet med strategiska innovationsprogram för transformativ omställning och hållbar utveckling

Regeringens beslut

Regeringen ger Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Statens energimyndighet (Energimyndigheten) och Verket för innovationssystem (Vinnova) i uppdrag att inom ramarna för strategiska innovationsområden, i samarbete, utveckla arbetet med de strategiska innovationsprogrammen med målsättningen att nya och befintliga program tydligare bidrar till transformativ omställning och hållbar utveckling, som grund för global konkurrenskraft och samhällsnytta.

Myndigheterna ska säkerställa att de strategiska innovationsprogrammen accelererar utvecklingen inom för Sverige strategiskt viktiga områden med bred samhällsrelevans utifrån Agenda 2030. Programmen ska bidra till systemförändring för att uppnå samhällseffekter, med tydligare fokus på till exempel fossilfrihet, giftfri cirkulär ekonomi och digital omställning som understödjer klimatomställningen samt ökad kunskap och strategiska satsningar för stärkt internationell samverkan både inom EU och globalt.

Vidare ska myndigheterna inom ramen för programmen verka för att stärka samverkan med andra finansiärer och expertmyndigheter, i syfte att skapa förutsättningar för att vidareutveckla och förnya aktörskonstellationer med särskilt fokus på samspel mellan teknisk utveckling och policy- och regelutveckling samt att länka idéutveckling med olika marknadsförutsättningar.

Uppdraget ska genomföras i enlighet med den inriktning som anges för de strategiska innovationsprogrammen i regeringens forsknings- och innovationsproposition (prop. 2020/21:60). De strategiska innovationsprogram som redan påbörjats inom ramen för de tidigare lämnade uppdragen (N2013/01162, N2013/02804, N2017/03631, M2013/3175, M2017/01147 och M2017/01599) bör under återstående programperiod på lämpligt sätt anpassas till detta uppdrag vad gäller programmens fortsatta utveckling och inriktning.

Myndigheternas fortsatta rapportering ska avse både pågående och kommande program. Myndigheterna ska gemensamt delredovisa uppdraget till Regeringskansliet (Näringsdepartementet med kopia till Infrastrukturdepartementet och Miljödepartementet) senast den 1 juni 2022. Delredovisningen ska presentera hur myndigheterna avser arbeta för att inkorporera ett strategiskt förhållningssätt enligt uppdraget i den fortsatta utvecklingen av befintliga och nya program. Ansvarsfördelningen mellan myndigheterna i det kommande arbetet ska också redovisas liksom framtagande av en plan för uppföljning och utvärdering av programmen. Resultaten utifrån ovan beskrivna ambitioner redovisas årligen till regeringen i årsredovisningen.

Skälen för regeringens beslut

Energimyndigheten, Formas och Vinnova finansierar 17 strategiska innovationsprogram. Genom samverkan inom områden som är strategiskt viktiga för Sverige skapas förutsättningar för hållbara lösningar på globala samhällsutmaningar och en ökad internationell konkurrenskraft. Inom programmen utvecklar företag, universitet och högskolor, institut, offentlig sektor och civilsamhället tillsammans framtidens hållbara lösningar.

I forsknings- och innovationspropositionen Forskning och innovation (prop. 2012/13:30), samt propositionen Forskning och innovation för ett långsiktigt hållbart energisystem (prop. 2012/13:21) presenterade regeringen satsningar på strategiska innovationsområden. Regeringen gav Energimyndigheten, Formas och Vinnova i uppdrag (N2013/01162, N2013/02804 och M2013/03175) att i samverkan genomföra satsningar som syftar till att skapa förutsättningar för ökad internationell konkurrenskraft och hållbara lösningar på globala samhällsutmaningar. Myndigheterna genomförde utlysningar som resulterade i att nya strategiska innovationsprogram initierades. Strategiska forsknings- och

innovationsagendor har utvecklats och myndigheterna har lämnat stöd för aktiviteter och insatser beslutade inom ramen för programmen.

I forsknings- och innovationspropositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50) avsattes medel för myndigheternas arbete med att ytterligare förstärka insatserna inom strategiska innovationsområden för åren 2017–2020. Genom ett nytt uppdrag till myndigheterna (N2017/03631, M2017/01147 och M2017/01599) inriktades insatserna mot de samhällsutmaningar som identifierats i propositionen samt utifrån strategiska innovationsagendor och i linje med regeringens samverkansprogram.

De program som pågått i sex år har utvärderats (Vinnova Rapport 2020:10 samt 2020:19). Den sammantagna slutsatsen av utvärderingen är att programmen på systemnivå har lyckats väl med att åstadkomma nationell kraftsamling såväl över traditionella branschgränser som längs värdekedjor. Ett flertal olika typer av uppnådda effekter har lyfts fram samtidigt som utvärderingen dock uppmärksammar att programmets kortsiktiga och inkrementella inriktning gör att de ger få påtagliga bidrag till att lösa större samhällsutmaningar.

I forsknings- och innovationspropositionen Forskning, Frihet, Framtid – kunskap och innovation för Sverige (prop. 2020/21:60) aviserades en ny inriktning för nästa generations strategiska innovationsprogram: Regeringens ambition är att programmen i större omfattning ska adressera områden med bred samhällsrelevans utifrån Agenda 2030 för att få till stånd systemförändringar och ytterligare säkerställa programmets effekt och påverkan. Utvecklingen bör gå mot färre och större program inom existerande ekonomiska ramar för kraftfullare systemeffekter inom områden som är strategiskt viktiga för Sverige. I enlighet med regeringens skrivelse (skr. 2019/20:185) med anledning av Riksrevisionens rapport om samverkansprogram och strategiska innovationsprogram (RiR 2020:6) lämnas genom detta uppdrag förnyad och utvecklad styrning till myndigheterna.

På regeringens vägnar

Ibrahim Baylan

Fredrik Sjölin

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Socialdepartementet/SAM

Finansdepartementet/BA

Utbildningsdepartementet/F och UH

Miljödepartementet/KE, KL och NM

Infrastrukturdepartementet/E

Bilaga till beslut I 8 vid regeringssammanträde den 7 oktober 2021

Adressater:

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande
Box 1206
111 82 Stockholm

Statens energimyndighet
Box 310
631 04 Eskilstuna

Verket för innovationssystem
101 58 Stockholm